

**ВАЗОРОАТИ ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАБӢ ВА МАКТАБИИ ҶУМҲУРИИ
ЎЗБЕКИСТОН МАРКАЗИ ИЛМӢ-АМАЛИИ МАҲОРАТИ ПЕДАГОГӢ ВА
БАҲОДИҲИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ НАЗДИ АГЕНТИИ МУАССАСАҲОИ
ТАЪЛИМИИ ИХТИСОСЁФТА**

**СПЕСИФИКАТСИЯИ СУПОРИШҲОИ ТЕСТИИ СЕРТИФИКАТСИЯИ
КАСБӢ АЗ ФАНИИ ЗАБОН ВА АДАБИЁТИ ТОҶИК**

Toshkent – 2026

СПЕСИФИКАТСИЯИ СУПОРИШҲОИ ТЕСТИИ СЕРТИФИКАТСИЯИ КАСБӢ АЗ ФАННИ ЗАБОН ВА АДАБИӢТИ ТОЧИК

Спесификатсияи мазкур мутобиқи низомномаи маъмурии расонидани хизматҳои давлатӣ оид ба сертификатсияи касбии кормандони педагогии муассисаҳои давлатии таҳсилоти томактабӣ ва таҳсилоти умумии миёнаи Ҷумҳурии Ўзбекистон таҳия шудааст. Ҳуҷҷат мазмун, сохтор ва меъёрҳои баҳодихии санчишҳои тестино, ки барои арзёбии дониш, малака ва салоҳиятҳои касбии омӯзгорони фанни забон ва адабиёти тоҷик истифода мешаванд, муайян менамояд.

Мушаххасот мазмун, сохтор, меъёрҳои баҳодихӣ, шакли саволҳои тестӣ, дараҷаҳои когнитивӣ ва тартиби ташкил намудани раванди баҳодихиро муқаррар мекунад.

Ин ҳуҷҷат ҳамчун асоси методӣ барои таҳияи саволҳои тестӣ хизмат намуда, ба таъмини шаффофият, адолатнокӣ ва асоснокии илмии раванди баҳодихӣ равона шудааст.

I. Принципиҳои умумӣ

Мақсади баҳогузори – арзёбии ҳамаҷонибаи дониши назаррас, малакаҳои амалӣ ва қобилияти хонандагон дар соҳаҳои забони модарӣ ва адабиёт мебошад. Дар асоси натиҷаҳои ин баҳогузори дар мақсади таъмини асоснок кардашудаи қарорҳои доир ба аттестатсияи ходимони педагогӣ қабулкардашуда дар ҳар як ҷабҳаҳои баҳогузори принципиҳои асоснокӣ, боваринокӣ, адолат ва шаффофино таъмин менамудан.

II. Асосҳои меъёри

1. Қарори Девони Вазирон № 572 аз 17 сентябри соли 2021 "Дар бораи чораҳои тақмили тартиби сертификатсияи кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабӣ, миёнаи умумӣ, миёнаи махсус, касбӣ ва беруназмактабӣ".

2. Фармони №233-и Вазорати таълими томактабӣ ва мактабии Ҷумҳурии Ўзбекистони 3 июли соли 2026 «Дар бораи ташкил ва баргузор намудани санчиши назоратии сертификатсияи касбии кормандони педагогии муассисаҳои давлатии таълими томактабӣ ва таҳсилоти умумии миёна».

III. Доираи баҳогузори:

Барои омӯзгорони фанни забони модарӣ ва адабиёт аз фанни мутахассиси 40 то, маҳорати педагогӣ 10то, ҳамагӣ 50 то тест супориши санчишӣ пешниҳод шудааст ва барои иҷрои умумии супориши санчишӣ 120 дақиқа вақт дода мешавад. Супоришҳои санчишии пӯшида истифода мешаванд (супоришҳои санчишии, ки як ҷавоби дурустро талаб мекунанд (Y1), супоришҳои санчишии, ки мутобиқсозиро талаб мекунанд (Y2) ва супоришҳои санчишии, ки пайдарпайиро талаб мекунанд (Y3). Тақсимои супоришҳои санчишӣ аз рӯи самти мундариҷа ва дониш ва малакаҳои арзёбӣшуда дар ҷадвали зер нишон дода шудааст:

IV. Сохтори тест

Санчиши тестӣ самтҳои асосии мазмунии фанни забони модарӣ ва адабиётро фаро мегирад. Аз ҷумла, супоришҳои тестӣ ба арзёбии дониш ва малакаҳо оид ба талаффуз ва имло, пунктуатсия, услубшиносӣ, таҳлили лингвистӣ, адабиёти миллӣ, адабиёти ҷаҳон, таҳлили лирикаӣ классикӣ, ғаҳмиши матн, методикаи таълими забони модарӣ ва адабиёт, инчунин маҳорати педагогӣ равона шудаанд. Мазмуни супоришҳои тестӣ дар асоси стандартҳои давлатии таълими таҳсилоти умумӣ, барномаҳои амалкунандаи таълимӣ ва талаботи методии фан шакл дода мешавад.

Тақсимои саволҳои санчишӣ аз рӯи соҳаи мундариҷа ва донишу малакаҳои баҳодиханда

Ҷадвали 1

Соҳаи мазмун	Дониш ва маҳоратҳо	Шумораи тестҳо
1. ЗАБОНИ ТОҶИКӢ		
1.1. Истифодаи амалии забон		
Талаффуз ва имло	- донишдони талаффуз ва имлои ҳарфҳо, асосҳо ва пасвандҳо; - донишдони қоидаҳои ҷамъ, ҷудокунӣ ва бо тире навиштан; - донишдони истифодаи бурдаи тавонистани имлои ҳарфи калон ва қоидаҳои тарзи навишти он; - дигаргуншавии фонетикӣ (зиёдшавии овоз, ивазшавӣ ва афтидан-ро фарқ карда тавонистан);	6
Пунктуатсия	қобилияти дуруст истифодаи бурдани аломатҳои пунктуатсионӣ (аломатҳои савол, нидо, нукта; вергул, тире, ду нукта; нуктавергул, қавс, аломатҳои ноҳунак) дар нутқи хаттӣ;	4
Услубиёт	- ғаҳмидан, фарқ кардан ва дуруст истифодаи бурдани маъно ва вазифаи пасвандҳо; - ғаҳмидани маъно ва вазифаи калимаҳои дар матн буда, фарқ карда тавонистан ва дуруст истифодаи бурдан; - ғаҳмидан, фарқ кардан ва дуруст татбиқи кардани маъно ва вазифаи пайвандҳо дар матн; - интиҳоби намунаҳои нутқи ба вазъияти додашуда мувофиқ;	4
Таҳлили лингвистикӣ	- матнро дар асоси меъёрҳои фонетикӣ забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; - таҳлили матн дар асоси меъёрҳои лексикӣ забони адабии ҳозираи тоҷик; - матнро дар асоси меъёрҳои морфемикӣ забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; - матнро дар асоси меъёрҳои сарфӣ забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; - матнро дар асоси меъёрҳои наҳвӣ забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан.	10
2. АДАБИЁТ		
1. 2. Таърихи адабиёт		

Адабиёти миллӣ	- фаҳмидан, таҳлил ва баҳодиҳии намунаҳои санъати шифоҳии халқии тоҷик, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст. - намунаҳои шеърӣ тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан. - намунаҳои насри тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан. - намунаҳои драмаи тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан.	8
Адабиёти ҷаҳон	- асарҳои эпикӣ ва драмавӣ, ки дар таърихи адабиёти ҷаҳон мақоми муҳимро ишғол мекунанд ва ба барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, дарк намудан, таҳлил ва баҳо додан. - асарҳои лирикӣ, ки дар таърихи адабиёти ҷаҳонӣ нақши муҳим дорад дарк намудан, таҳлил ва баҳо додан.	4
2.2. Назарияи адабиёт ва таҳлили бадеӣ		
Таҳлили лирикаӣ ва классикӣ	- муайян намудани жанр, вазн ва қофияи асар; - дарки тасвирҳо ва рамзҳо дар; - таҳлили санъатҳои бадеӣ;	4
	Ҷамъ	40

Тақсимооти супоришҳои тестӣ аз рӯи стандартҳои касбӣ ва маҳорати педагогӣ аз лиҳози соҳаҳои мазмун ва донишҳои малакаҳои баҳогузоришаванда.

Ҷадвали 2

2. МАҲОРАТИ ПЕДАГОГӢ		10 та
1.1. Педагогикаи умумӣ	– донишҳои мафҳумҳо ва категорияҳои асосии педагогика, дидактика, тарбия ва психологияи синну солӣ, равишҳои педагогӣ ва парадигмаҳои таълим (анъанавӣ – консервативӣ, рационалистӣ (бихевиористӣ), феноменологӣ (гуманистӣ), технократикӣ ва эзотерикӣ) ва тавонистани интиҳоб кардани мувофиқашон ба вазъияти додашуда; – донишҳои принсипҳои педагогика (огоҳӣ ва фаъолият, намоёнӣ, низомиёт ва мунтазамӣ, илмӣ, ҷағолият назария ва амалия ва ғайра) ва тавонистани интиҳоб кардани мувофиқашон ба вазъияти додашуда; – донишҳои тарбия ва навъҳои он, фарқ кардани онҳо аз ҳамдигар ва тавонистани интиҳоб кардани мувофиқашон ба вазъияти додашуда. – донишҳои дарс ва намунаҳои он (дарси додани дониши нав, дарси мустақамкунӣ, дарси такрор ва ҷамъбаст, дарси назоратӣ (санҷишӣ), дарси омехта; дарси маъруза, дарси сухбат, дарси амалӣ, дарси лабораторӣ, дарси қори мустақилона; дарси анъанавӣ, дарси ғайрианъанавӣ ва ғайра), дар вазъиятҳои мушаххас татбиқ намудани равишҳои банақшагирӣ, ташкили дарс ва идоракунии синф, тарҳрезӣ ва идоракунии раванди	
		10

	таълим, қабули қарори дуруст дар вазъияти мушкил, мониторинги фаъолият; – донишдони ҳуқуқ ва ӯҳдадорӣҳои роҳбари синф, қор қардан бо ҳуҷҷатҳои синф, риояи пайдарпайии дуруст ҳангоми пешбурди онҳо, ташаккули дурусти ҷамъаи синф, риояи қоидаҳои этикаи педагогӣ дар муошират, интиҳоби шаклҳои самараноки ҳамкорӣ бо падару модарон, истифодаи муносибати стратегияи беҳтарин дар вазъияти мушкил; – донишдони асосҳои этикаи педагогӣ, нутқ, техника, эҷодкорӣ, одоби педагогӣ, донишмандӣ/салоҳиятноки, маданияти муошират, назокат/назокиат, эҷодкорӣ, рефлексия ва рушди касбӣ ва қобилияти интиҳоби мувофиқ ба вазъияти додашуда; – донишдони қобилияти педагогӣ ва намудҳои он (қобилияти дидактикӣ, қобилияти академӣ, қобилияти персептивӣ-педагогӣ, маданияти нутқ, маданияти баҳодихӣ, маданияти технологӣ, қобилияти ташкилотчиӣ, қобилияти коммуникативӣ, қобилияти авторитарӣ ва ғайра) ва қобилияти истифодаи он дар вазъиятҳои мушаххас, – донишдони технологияҳои таълимӣ (таълими ба лоиҳа асосёфта, таълими муаммоӣ, таълими ҳамкорӣ, таълими эвристикӣ, таълими ба шахс нигаронидашуда, таълими интерактивӣ, таълими дифференсиалӣ, таълими интегралӣ, таълими бозӣ, таълими инклюзивӣ ва ғайра) ва қобилияти интиҳоби мувофиқ ба вазъиятҳо; – донишдони равишҳо, методика ва технологияҳои таълим дар соҳаи фан; – фарқ қарда тавонистани усулҳо ва методҳои таълим дар соҳаи фан ва интиҳоби мувофиқ дар вазъияти додашуда; – додани баҳогузорӣ ба қарорҳои қабулшуда вобаста ба вазъияти таълимии пешниҳодшуда оид ба таълими фан;	
Ҷамъ		10 та

Тақсимои малакаҳои маърифатӣ

Ҷадвали 3

Т/г	Дараҷаи маърифатӣ	Шарҳ	Шумораи тест
1	Донишдан	Маълумотҳои назарӣ, истилоҳҳо, қоидаҳо ва мафҳумҳои доир ба фанро дар хотир нигоҳ доштан, мазмуни он, мақсад ва истифодабарии онро дарк намудан.	22
2	Истифода бурдан	Қобилияти татбиқи дониш, мафҳумҳо ва тартибот дар контекстҳои нав (ношинос)	23
3	Мулоҳиза намудан	Муқоиса қунед, таҳлил қунед, ҳулосабарорӣ қунед аз далелҳо ва ақидаҳо ҳулоса бароред	5

IV. Мезони баҳогузорӣ

Барои ҳисоб кардани санчиш умумии тестӣ (raw score), ба ҳар як ҷавоби дуруст 2 ҳол дода мешавад ва ба ҳар ҷавоби нодуруст 0 ҳол. Супоришҳои тестӣ ҳамагӣ бо 100 балл баҳогузорӣ мешавад.

V. Тартиби санчиш

Воситаҳои манъшуда: Истифодаи телефонҳои мобилӣ, соатҳои ақлнок, планшетҳо ё қайдҳои электронӣ ҳангоми имтиҳон қатъиян манъ аст.

Ахлоқ ва интизом: Нусхабардорӣ, дархост ё додани кӯмак, сӯҳбат ҳангоми тест, бе иҷозат баромадан ва ғайра манъ аст.

Вақте ки назоратчи қоидавайронкуниро муайян мекунад, онро расмӣ мекунад, номзадро аз тест хориҷ мекунад ва натиҷаро бекор мекунад.

VII. Адабиёти асосии тавсияшаванда:

Қайд кардан муҳим аст, ки мундариҷаи супоришҳои санчишӣ бо мундариҷа, принципҳо ва равишҳои, ки дар адабиёти тавсияшудаи зер инъикос ёфтаанд, мувофиқ аст. Номзадҳо набояд интизор шаванд, ки бо азёд кардани мундариҷаи ин адабиёт ҳолҳои баланд ба даст меоранд. Адабиёти тавсияшуда ҳамчун манбаи омодагӣ ба имтиҳонҳои тахассусӣ хизмат мекунад.

Забони модарӣ:

1. Забони тоҷикӣ синфи 5, Таваккал Чориев, нашриёти “Ўзбекистон” 2024
2. Забони тоҷикӣ синфи 6, Таваккал Чориев нашриёти “Тошкент», 2022
3. Забони тоҷикӣ синфи 7, Таваккал Чориев нашриёти “Тошкент», 2022
4. Забони тоҷикӣ синфи 8, Ш.Валматов, Таваккал Чориев. Ғафур Ғулом, 2025
5. Забони тоҷикӣ синфи 9, Ғ.Раҳимқулов, Т.Чориев нашриёти Ғафур Ғулом, 2025
6. Забони тоҷикӣ синфи 10, Таваккал Чориев, М.Кабилов, С.Маҷитова, нашриёти “Тошкент», 2022.
7. Забони тоҷикӣ 11- sinf, М.Кабилов ва б. NMIU бо номи Чӯлпон, 2018

Адабиёт

1. Адабиёт синфи 5, Қ.Эшонқулов, А.Шерназаров нашриёти “Ўзбекистон”, 2024
2. Адабиёт синфи 6, И.Эшонқулов, Қ.Эшонқулов, Р.Абдуллаев. нашриёти «Тошкент» 2022.
3. Адабиёт синфи 7, Қ.Эшонқулов, С.Хўчақулов ва б. Нашриёти «Тошкент», 2022.
4. Адабиёт синфи 8, Қ.Эшонқулов, И.Эшонқулов, А.Шерназаров. нашриёти бо номи Ғафур Ғулом 2025
5. Адабиёт синфи 9, Қ.Эшонқулов, С.Хўчақулов ва б. нашриёти бо номи Ғафур Ғулом 2025.
6. Адабиёт синфи 10, Қ.Ҳамроев, Х.Мирзоев, нашриёти «Тошкент», 2022.

7. Адабиёт синфи 11, Ҷ.Ҳамроев ва б. NMU бо номи Ҷўлпон, 2018.

Адабиётҳои иловагӣ (пурра хонда мешавад)

1. Садриддин Айни. “Мактаби кӯҳна”
2. Фазлиддин Муҳаммадиев. “Рӯзи дафни усто Оқил”
3. Убайди Зоконӣ. “Мушу гурба”
4. Абдурахмони Ҷомӣ. “Баҳорристон”
5. Мирзо Турсунзода “Қиссаи Ҳиндустон”
6. Унсурулмаоли Кайковус “Қобуснома”
7. Сотим Улуғзода. “Фирдавсӣ”
8. Садриддин Айни. “Марги судхӯр”
9. Фазлиддин Муҳаммадиева. “Одамони кӯҳна”
10. Ҷалол Икромӣ. “Духтари оташ”

Манбаъҳо оид ба маҳорати педагогӣ

1. Mavlonova R.A., Umumiy pedagogika. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2018. – 528 b.
2. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik, – Toshkent: “Bayoz” nashriyoti, 2025. – 504 b.
3. Tolipov O., Ro‘ziyeva D. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: “Innovatsiya-ziyo” nashriyoti, 2019. – 276 b.
4. Sh. Abdiraimov v.b. Ta’limda baholash va monitoring asoslari. O‘quv- uslubiy qo‘llanma. – Toshkent, TDYU nashriyoti, 2026. – 208 bet.

* **Эзоҳ:** Мазмуни супоришҳои тестӣ бо мазмун, принцип ва равишҳое, ки дар адабиётҳои тавсияшуда оварда шудаанд, мутобиқ карда мешавад, аммо супоришҳои тестӣ мустақиман аз манбаъҳо гирифта намешаванд. Дар раванди омодагӣ ба санчиши малака, адабиётҳои тавсияшуда бештар ҳамчун сарчашмаи хотиррасонкунӣ хизмат намеkunанд, балки барои мустаҳкам кардани тайёрии умумии касбӣ равона шудаанд.